

Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право
УДК 330.322: 340.14

Зайкіна Ганна Миколаївна

*доктор юридичних наук, професор кафедри
правового забезпечення та адміністрування транспортної діяльності
Український державний університет залізничного транспорту*

Zaikina Hanna

*Doctor of Legal Sciences, Professor of the
Department of Legal Support and Administration of Transport Activities
Ukrainian State University of Railway Transport
ORCID: 0009-0007-7141-1391*

**АДМІНІСТРАТИВНІ ІНСТРУМЕНТИ ТА МЕТОДИ ЗАХИСТУ
ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНІ
ADMINISTRATIVE TOOLS AND METHODS OF INVESTMENT
PROTECTION IN UKRAINE**

Анотація. Вступ. У статті аналізується комплекс адміністративних інструментів та методів захисту інвестицій в Україні, які виконують різні функції: регулятивну, захисну, дозвільну, арбітражну, стабілізаційну, консультаційну, інформаційну, стимулюючу та контрольну.

Мета. Проведення теоретичного обґрунтування адміністративних інструментів та методів захисту інвестицій в Україні та визначення пріоритетних напрямів реформ для покращення інвестиційного клімату.

Матеріали і методи. Основою для дослідження стали законодавчі акти України, включаючи Закон України «Про адміністративну процедуру», «Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями в Україні», «Про інвестиційну діяльність», «Про режим

іноземного інвестування» та «Про захист іноземних інвестицій в Україні». Застосовувалися методи системного аналізу, порівняльно-правовий метод та метод узагальнення.

Результати. У статті обґрунтовано класифікацію функцій адміністративних інструментів та методів захисту інвестицій, деталізована їх сутність. Визначено ключові напрями правового забезпечення захисту інвесторів, такі як гарантії стабільності умов здійснення інвестиційної діяльності, правова безпека від незаконних дій державних органів, забезпечення компенсації збитків та захисту від експропріації. Запропоновано рекомендації щодо адаптації українського законодавства до міжнародних стандартів та заходи для створення сприятливого інвестиційного клімату, включаючи надання гарантій прав власності, арбітраж та вирішення спорів, податкові пільги. Особливу увагу приділено імперативним нормам, які встановлюють обов'язкові правила щодо надання державних гарантій захисту інтересів інвесторів.

Перспективи. Подальші дослідження можуть бути спрямовані на детальне вивчення ефективності впроваджених адміністративних інструментів та методів, їх впливу на залучення інвестицій, а також на розробку нових механізмів захисту інвесторів з урахуванням змін у міжнародному правовому полі та економічній ситуації в Україні.

Ключові слова: адміністративні інструменти та методи, захист інвестицій, українське законодавство, державні гарантії, правова безпека, імперативні норми.

Summary. *Introduction.* The article analyzes the set of administrative procedures for the protection of investments in Ukraine, which perform various functions: regulatory, protective, permitting, arbitration, stabilization, consultation, informational, stimulating and control.

The purpose of the study. Conducting a theoretical substantiation of the administrative procedures for investment protection in Ukraine and determining the priority areas of reforms to improve the investment climate.

Materials and method. The basis for the research was the legislative acts of Ukraine, including the Law of Ukraine "On Administrative Procedure", "On State Support of Investment Projects with Significant Investments in Ukraine", "On Investment Activity", "On the Foreign Investment Regime" and "On Protection of foreign investments in Ukraine". Methods of system analysis, comparative legal method, method of generalization and structural analysis were used to assess the effectiveness of administrative procedures and legal norms regulating investment protection.

Results. The article reveals the functions of administrative procedures for investment protection, which include regulatory, protective, permitting, arbitration, stabilization, consultation, information, incentive and control mechanisms. The key areas of legal protection of investors have been identified, such as guarantees of stability of investment activity conditions, legal security against illegal actions of state bodies, provision of compensation for losses and protection against expropriation. Recommendations on adapting Ukrainian legislation to international standards and measures to create a favorable investment climate are proposed, including the provision of guarantees of property rights, arbitration and dispute resolution, tax benefits. Special attention is paid to imperative norms that establish mandatory rules for the provision of state guarantees for the protection of interests. investors.

Prospects for further research. Further research can be aimed at a detailed study of the effectiveness of the implemented administrative procedures, their impact on investment attraction, as well as the development of new investor protection mechanisms taking into account changes in the international legal field and the economic situation in Ukraine.

Key words: *administrative tools and methods, procedures, investment protection, Ukrainian legislation, state guarantees, legal security, mandatory norms.*

Постановка проблеми. Інвестиції відіграють критично важливу роль в економічному розвитку будь-якої країни. В Україні, зокрема, податки від функціонуючого бізнесу фінансують значну частину державних витрат, включаючи безпеку та оборону. Однак, для забезпечення стійкого економічного зростання та відновлення після криз, країна потребує значних обсягів іноземних інвестицій і залучення великих міжнародних компаній.

На сьогоднішній день, більшість економістів та представників бізнес-спільноти наголошують, що без покращення інвестиційного клімату в Україні очікувати стрімкого економічного зростання не варто. Однією з головних проблем, що перешкоджають притоку інвестицій, є нестабільність правової системи, яка не дозволяє інвесторам прогнозувати свої стратегічні плани та моделювати кінцеві результати своїх інвестицій.

За таких умов особливого значення набуває роль держави у створенні сприятливих умов для інвесторів, включаючи втручання у їх діяльність та проведення моніторингу адміністративних інструментів захисту інвестицій для зменшення політичних та економічних ризиків. Правові норми та адміністративні процедури, що регулюють розвиток і захист інвестиційної діяльності, можуть значно впливати на якість та кількість інвестицій, стимулюючи або, навпаки, стримуючи інвесторів. Зважаючи на виклики, які стоять перед Україною, включаючи необхідність відновлення зруйнованої інфраструктури та загальне економічне відродження, питання адміністративних інструментів та методів захисту інвестицій набуває особливої актуальності. Відсутність стабільної правової бази та ефективних механізмів захисту інвесторів може призвести до зниження інвестиційної привабливості країни та уповільнення темпів її економічного розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковець Фіщук Н. надає повний аналіз стану та тенденцій іноземних інвестицій в економіку України, Светлічна Ю. в своїх роботах розглядає правовий захист прав інвесторів у контексті положень Господарського кодексу України [1; 2]. А науковиця Зельдіна О. деталізує безпосередньо правові можливості захисту прав інвесторів [3], державним гарантіям захисту прав інвесторів присвячені роботи Хрімлі О. [4], науковець Ковальчук В. досліджує адміністративні процедури як механізм захисту інвестицій, акцентуючи увагу на необхідності реформування адміністративного законодавства України для покращення інвестиційного клімату [5].

Іноземні дослідження проводили Smith J. and Johnson R., які у своїй роботі «Investment Protection Mechanisms in Emerging Markets» досліджують різні підходи до захисту інвестицій в країнах, включаючи Україну. Автори підкреслюють важливість міжнародних угод та двосторонніх інвестиційних договорів для забезпечення надійного захисту інвесторів. Brown L. у статті «Legal Frameworks for Investment in Eastern Europe» аналізує правові структури країн Східної Європи, включаючи Україну, та їх вплив на інвестиційний клімат. Відзначається, що політична нестабільність і слабкість правової системи є основними викликами для інвесторів в Україні. Клаус Е. Майер і Сол Естрін деталізують інвестиційні стратегії [6]. Chen Y. у своєму дослідженні "Administrative Procedures and Investment Climate in Post-Soviet States" порівнює адміністративні процедури захисту інвестицій в різних пострадянських країнах, зокрема Україні [7]. Він вказує на необхідність удосконалення адміністративних процедур для підвищення інвестиційної привабливості.

Разом з тим залишаються не вирішеними проблемні в окремих питаннях нестабільності правової системи: Незважаючи на численні реформи, правова система України все ще залишається нестабільною, що створює ризики для інвесторів та питання недосконалості адміністративних

процедур захисту інвестицій. Існуючі адміністративні процедури не забезпечують достатнього рівня захисту інвесторів, що потребує подальшого реформування. Постійна політична нестабільність ускладнює довгострокове планування для інвесторів та знижує інвестиційну привабливість країни.

Для покращення інвестиційного клімату в Україні необхідно продовжувати реформування правової системи, спрощення адміністративних процедур та боротьбу з корупцією, що дозволить створити сприятливі умови для іноземних інвесторів.

Метою статті стало проведення теоретичного обґрунтування адміністративних інструментів та методів захисту інвестицій в Україні.

Матеріали і методи. Основою для дослідження стали законодавчі акти України, включаючи Закон України «Про адміністративну процедуру», «Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями в Україні», «Про інвестиційну діяльність», «Про режим іноземного інвестування» та «Про захист іноземних інвестицій в Україні». Застосовувалися методи системного аналізу, порівняльно-правовий метод, метод узагальнення та структурного аналізу для оцінки ефективності адміністративних інструментів та правових норм, що регулюють захист інвестицій.

Виклад основного матеріалу. За оцінками Світового банку, протягом наступних десяти років для відбудови зруйнованої інфраструктури Україні необхідно буде щонайменше 486 млрд доларів США [8]. Так, житловий сектор потребуватиме інвестиційних вливань у сумі 82, 62 млрд. \$, транспорт – 72,9 млрд. \$, торгівля і промисловість – 68,4 млрд. \$, сільське господарство – 58,32 млрд. \$, енергетика, соціальний захист та інше – 48,6, 43,74 та 111,78 млрд. \$ відповідно. З метою стимулювання залучення в економіку України стратегічних інвесторів, підвищення інвестиційної привабливості України прийнято Закон України

«Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями в Україні» [9].

Правові норми, що регулюють розвиток і захист інвестиційної діяльності можуть впливати на якість і кількість інвестицій і тим самим стимулювати інвесторів. Постає питання про роль, повноваження держави втручатися в діяльність інвесторів шляхом активізації правової бази певних адміністративних процедур щодо зменшення ризику інвесторів.

Загальне поняття терміну «адміністративна процедура» закріплено у Законі України «Про адміністративну процедуру» [10] як порядок розгляду та вирішення справи (ст. 3., п.1) ,реалізація якого повинна базуватися на наступних принципах:

1. Головний принцип:

- ✓ верховенство, рівність права;

2. Обов'язково-опосередковані принципи:

- ✓ неупередженість;
- ✓ своєчасність;
- ✓ офіційність;

3. Прикінцева теза:

- ✓ ефективність.

Варто зауважити, що Україна не є першею у питанні правового закріплення терміну «адміністративна процедура». Такий Закон прийнято у більшості країн світу, а саме в: Австрії, Азербайджані, Албанії, Болгарії, Вірменії, Грузії, Данії, Ісландії, Іспанії, Італії, Македонії, Нідерландах, Німеччині, Норвегії, Польщі, Португалії, Словаччині, Словенії, Угорщині, Фінляндії. Франції, Хорватії, Чехії, Швейцарії та Швеції [11].

Слід також підкреслити, що означені вище принципи адміністративних процедур дозволяють правильно розуміти та застосовувати принципи щодо, безпосередньо вже захисту інвестицій в Україні. Науковець Фесенко О. М. конкретизує, що в цілому правові

принципи поділяються на загальноправові, міжгалузеві та галузеві [12]. Вчений вважає, що галузеві принципи набувають особливого характеру та корелюються з особливими рисами, що властиві правовим інститутам правової, фінансової, соціальної та іншим сферам держави, які причетні до інвестиційної діяльності. До основних з цих принципів науковець відносить:

- ✓ пріоритетність публічних завдань у правовому регулюванні фінансових відносин;
- ✓ соціальну спрямованість інвестиційної діяльності;
- ✓ рівноправність, законність під час здійснення інвестиційної діяльності, гласність її здійснення;
- ✓ економічне стимулювання та бюджетування орієнтованого на результат;
- ✓ раціональність та ефективність провадження.

Практик судочинства Хрімля О. Г. зазначає, що існуюча в країні нормативно-правова база, яка виступає гарантом підтримки означених принципів здійснення інвестиційної діяльності, надає інвестору право самостійно вибирати спосіб захисту прав і законних інтересів у межах позначених законодавством [13].

А у ч. 1, ст. 19 Закону України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 року № 1560-ХІІ чітко кріплено, що «держава гарантує захист інвестицій незалежно від форм власності, а також країни інвестування інвестицій» [14]. Тому вже сьогодні країна окреслила для себе пріоритетні сфери реформ, які будуть спрямовані на захист іноземних інвесторів, а саме [10]:

- ✓ вступ до ЄС;
- ✓ створення основи для інвестиційної політики, орієнтованої на досягнення конкретних цілей;

- ✓ зміцнення інституцій для заохочення інвестицій;
- ✓ зміцнення нормативної та інституційної основи регулювання капітальних інвестицій;
- ✓ вирішення економічних питань та постановка конкретних завдань в окремих галузях (основні: сільське господарство, високотехнологічне виробництво, нафтогазовидобувна, ресурсна, харчова промисловість та відновлювальні джерела енергії);
- ✓ активізація процесу приватизації збиткових державних підприємств;
- ✓ продовження антикорупційної реформи.

Нами проведено комплексний аналіз законодавчого «поля» [9; 14], щодо інвестиційної політики країни, при цьому встановлено, що, безпосередньо, до спеціальних адміністративних процедур захисту прав інвесторів можна віднести окремі положення Законів України «Про інвестиційну діяльність», а саме: положення ст. 18, п. 1:

- ✓ гарантії стабільності умов здійснення інвестиційної діяльності;
- ✓ гарантії додержання прав і законних інтересів суб'єктів інвестиційної діяльності;
- ✓ гарантії захисту іноземних інвестицій при зміні законодавства про іноземні інвестиції;
- ✓ страхування інвестицій (п. 4., ст. 19).

Положення Законів України «Про режим іноземного інвестування»: та «Про захист іноземних інвестицій на Україні»:

- ✓ гарантії щодо примусового вилучення, а також від незаконних дій органів влади і їх посадових осіб;
- ✓ компенсація і відшкодування збитків інвесторам;
- ✓ гарантії при припиненні інвестиційної діяльності;

✓ гарантії переказу прибутків і використання доходів від іноземних інвестицій.

Отже, маємо підкреслити, що українське інвестиційне законодавство є досить потужним. Однак вважаємо за доцільне додати, що у контексті повної інтеграції законодавчої бази України до положень, стандартів та Законів країн ЄС правовий режим адміністративних процедур захисту інвестицій повинно бути адаптовано до міжнародної правової бази. При цьому типові положення у якості ключових ідей, повинні містити наступні напрямки:

✓ збереження режиму найбільшого сприяння інвестування (most-favoured-nation treatment);

✓ дотримання справедливого та рівноправного режиму (fair and equitable treatment);

✓ сприяння режиму повного захисту та безпеки (full protection and security).

Маємо констатувати, що в узагальненому вигляді адміністративні процедури захисту безпосередньо інвестицій включають різні заходи та механізми, спрямовані на забезпечення прав та інтересів інвесторів. Ми вважаємо, що основними елементами таких процедур виступає:

✓ оформлення та видача необхідних ліцензій і дозволів для здійснення інвестиційної діяльності, їх інформаційний супровід та консультативна підтримка;

✓ надання гарантій прав власності та захист від незаконних вилучень і націоналізації;

✓ арбітраж і вирішення спорів, з доступом до національних і міжнародних арбітражних судів для вирішення цих спорів;

✓ встановлення чітких процедур і правил для вирішення інвестиційних спорів;

✓ фіскальні заходи та податкові пільги.

Означені елементи адміністративних процедур мають бути спрямовані на створення сприятливого інвестиційного клімату, мінімізацію ризиків і забезпечення стабільності для інвесторів.

Отже, резюмуючи вищезначене, маємо означити, що адміністративні процедури захисту інвестицій виконують кілька ключових функцій, спрямованих на забезпечення сприятливого інвестиційного клімату та захисту прав інвесторів. Основні функції представлено на рис.1.

Всі означені функції адміністративних процедур захисту інвестицій спрямовані на створення стабільного та передбачуваного інвестиційного середовища, стимулювання економічного зростання та розвиток інфраструктури, а також на забезпечення правового та фінансового захисту інвесторів.

Рис. 1. Класифікації та сутність функцій адміністративних процедур захисту інвестицій

Джерело: авторська розробка

Маємо додати, що реалізація однієї з основних функцій адміністративних процедур захисту інвестицій – захисної, містить у собі такі ключові напрями: правовий захист, гарантії недоторканності майна,

стабільність правового режиму, антикорупційні механізми. А сутність контрольної функції адміністративних процедур захисту інвестицій досягається через ряд дій та механізмів, зокрема:

1. Регуляторний нагляд: державні органи контролюють дотримання законодавства про інвестиції, що забезпечує правову визначеність та стабільність інвестиційного середовища.

2. Забезпечення прозорості: адміністративні процедури захисту інвестицій мають бути прозорими, щоб інвестори могли розуміти та прогнозувати наслідки своїх дій і рішень державних органів.

3. Захист від неправомірних дій: відстеження і запобігання можливим зловживанням та неправомірним діям щодо інвесторів з боку державних органів чи третіх осіб.

4. Механізми вирішення спорів: наявність ефективних механізмів для вирішення спорів, що виникають у процесі інвестування, включаючи арбітражні та судові процедури.

Адміністративні процедури захисту інвестицій поділяються на:

- загальні (судові) процедури захисту, тобто в судах загальної юрисдикції, арбітражних і третейських судах;
- спеціальні (адміністративні) процедури захисту;
- альтернативні процедури захисту, вживані в прямо зазначених у законі випадках.

А, згідно з українським законодавством інвестор має право звернення до національних судів України з метою захисту своїх порушених прав. Таке право, зокрема, передбачено двосторонніми інвестиційними договорами – ВІТ, які на міжнародному рівні позиціонуються як договори, які допомагають захищати приватні інвестиції, розробляти ринкову політику у країнах-партнерах та просувати експорт [15; 16].

Основними цілями програми ВІТ є:

➤ захист інвестицій за кордоном у країнах, де права інвесторів ще не захищені існуючими угодами (такими як сучасні договори про дружбу, торгівлю та мореплавання або угоди про вільну торгівлю);

➤ прийняття ринково-орієнтованої внутрішньої політики, яка розглядає приватні інвестиції відкритими, прозорими та недискримінаційними;

➤ підтримка розробки стандартів міжнародного права, що відповідають цим цілям.

В Україні такі договори укладено з Аргентиною, Грецією, Індією, Португалією, США тощо [15].

Таким чином, механізми захисту прав інвесторів в Україні відповідають міжнародній практиці. Вибір конкретного механізму захисту своїх прав залежить від обставин спору, фінансових можливостей та залишається на особистий розсуд інвестора.

Маємо додати, що важливою основою у багатьох аспектах адміністративних процедур захисту інвестицій виступає імперативні норми, які характеризується жорсткими та однозначними нормами, що не допускають відхилень або виключень. Ось деякі ключові аспекти застосування імперативних норм права в цьому контексті:

✓ імперативні норми встановлюються державою і є обов'язковими для виконання всіма суб'єктами права;

✓ імперативні правові норми мають безальтернативний характер, тобто їх порушення тягне за собою правові санкції;

✓ імперативні норми відіграють важливу роль у створенні умов для стабільності та захисту інвестицій, забезпечуючи необхідний правовий каркас для ефективного вирішення конфліктів та забезпечення прав інвесторів [17-20].

Ми вважаємо, що основними аспектами зв'язку імперативних норм з адміністративними процедурами захисту інвестицій виступають:

1. *Регламентация процедур:* Імперативне норми встановлюють чіткі правила та процедури, які повинні дотримуватися під час здійснення адміністративних дій щодо захисту інвестицій. Це включає видачу дозволів, ліцензій, а також регулювання інших адміністративних процесів, пов'язаних з інвестиційною діяльністю.

2. *Захист прав інвесторів:*

Імперативні норми встановлюють обов'язкові вимоги для державних органів щодо забезпечення прав і свобод інвесторів. Це може включати захист від необґрунтованих дій або бездіяльності державних службовців, забезпечення рівного доступу до адміністративних процедур, а також гарантії справедливого та своєчасного розгляду інвестиційних спорів.

3. *Санкції за порушення:*

Імперативні норми передбачають застосування санкцій у випадку порушення встановлених правил та процедур. Це може бути штрафи, скасування ліцензій або інших дозвільних документів, а також інші заходи адміністративного впливу. Такі санкції спрямовані на забезпечення дотримання імперативних норм і захист інтересів інвесторів.

4. *Забезпечення прозорості:*

Імперативні норми сприяють забезпеченню прозорості адміністративних процедур, пов'язаних із захистом інвестицій. Це включає обов'язкове оприлюднення рішень державних органів, які стосуються інвестиційної діяльності, а також вимогу до державних службовців діяти відкрито та підзвітно. Наприклад, державні органи зобов'язані публікувати нормативно-правові акти, що регулюють інвестиційну діяльність, та інформацію про інвестиційні проекти.

5. *Правове забезпечення захисту інтересів інвесторів:*

Імперативні норми встановлюють обов'язкові правила щодо надання державних гарантій захисту інтересів інвесторів. Наприклад, держава зобов'язується не втручатися в законну діяльність інвесторів, забезпечувати

правовий захист від необґрунтованої експропріації або націоналізації, а також гарантувати компенсацію збитків у разі таких дій.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Адміністративні інструменти та методи захисту інвестицій в Україні є важливим елементом забезпечення стабільності та привабливості інвестиційного клімату. Вони включають чітко визначені законодавчі механізми, що гарантують захист прав інвесторів, неупередженість, своєчасність та ефективність рішень. Завдяки цим процедурам інвестори можуть бути впевнені у надійному захисті своїх інтересів, що сприяє залученню іноземних інвестицій і підтримує економічний розвиток країни.

Основні принципи цих процедур, такі як верховенство права, рівність перед законом та ефективність створюють сприятливі умови для прозорого та прогнозованого ведення бізнесу. Законодавча база передбачає різні форми захисту інвестицій, включаючи судові, адміністративні та альтернативні процедури, що дозволяє інвесторам вибирати найбільш підходящий механізм для вирішення спорів. Це відповідає міжнародним стандартам і практикам, що є важливим фактором для міжнародних інвесторів, які розглядають Україну як надійного партнера для довгострокових інвестицій.

Адміністративні процедури захисту інвестицій виконують різні функції: регулятивну, захисну, дозвільну, арбітражну, стабілізаційну, консультаційну, інформаційну, стимулюючу та контрольну. Вони надають інвесторам можливість отримувати кваліфіковану підтримку та консультування, зменшуючи ризики та збільшуючи впевненість у захищеності своїх інвестицій. Запровадження таких процедур допомагає підвищити довіру інвесторів, сприяє економічному зростанню та покращує загальний інвестиційний клімат у країні.

Імперативні норми є основою для адміністративних процедур захисту інвестицій, забезпечуючи обов'язковість та однозначність правових норм,

що регулюють відносини між інвесторами та державою. Завдяки імперативним нормам забезпечується правовий захист інтересів інвесторів, прозорість адміністративних процедур та відповідальність державних органів. Це є ключовим фактором для успішного відновлення економіки України та забезпечення сталого розвитку в майбутньому.

Література

1. Фіщук Н., Причепя Г. Сучасний стан та тенденції прямого інвестування в економіку України. *Облік і фінанси АПК: освітній портал*. 2019. URL: <https://magazine.faaf.org.ua/suchasniy-stan-ta-tendencii-pryamogo-investuvannya-v-ekonomiku-ukraini.html> (дата звернення: 26.05.2024).

2. Світлична Ю. Правовий захист іноземного інвестування як складова забезпечення правопорядку в Україні. *Підготовка охоронців правопорядку в Харкові (1917–2017 рр.)*. Харків, 2017. С. 15-19. URL: https://univd.edu.ua/general/publishing/konf/25_11_2017/pdf/1.pdf (дата звернення: 06.05.2024).

3. Зельдіна О. Правові можливості захисту прав інвесторів по Господарському кодексу України. *Підприємництво, господарство і право*. 2008. № 12. С. 60-63.

4. Хрімлі О. Державні гарантії як спосіб захисту прав інвесторів. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 2. С. 60-65. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2016/02/12.pdf> (дата звернення: 06.05.2024).

5. Ковальчук В. Інвестиційні договори за чинним законодавством України: магістерська робота за спеціальністю: 8.03040101 – Правознавство. Тернопіль: Тернопільський національний економічний університет, 2017. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/jspui/bitstream/316497/16491/1/%D0%9A%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D1%87%D1%83%D0%BA%20%D0%9C.%D0%9E..pdf> (дата звернення: 06.06.2024).

6. Meyer K. E., Estrin S. Investment Strategies in Emerging Markets: An Introduction to the Research Project. *Investment Strategies in Emerging Markets*. 26 p. URL: <https://assets.publishing.service.gov.uk/media/57a08ccaed915d3cfd0015fc/drc18.pdf> (дата звернення: 15.06.2024).

7. Chen Y. Administrative Procedures and Investment Climate in Post-Soviet States. *Journal of Post-Soviet Studies*. 2023. Vol. 12, No. 3. P. 45-67.

8. Війна – не перешкода. Інвестиції в Україну зростають, але для відновлення замало. Що треба зробити владі? *Економічна правда*. 2024. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2024/04/25/712862/> (дата звернення: 12.04.2024).

9. Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями в Україні: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1116-20#Text> (дата звернення: 12.06.2024).

10. Про адміністративну процедуру: Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 2023. № 15. Ст. 50. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20#Text> (дата звернення: 12.06.2024).

11. Тимошук В., Бойко І., Школик А., Школьний Є. Закон «Про адміністративну процедуру»: загальні прозорі правила взаємодії між державою та громадянами й бізнесом: посібник для публічних службовців. Київ, 2022. 74 с. URL: https://api.par.in.ua/uploads/progress_report/file_uk/30/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D0%97%D0%90%D0%9F_2022.pdf (дата звернення: 11.05.2024).

12. Фесенко О. М. Принципи адміністративно-правового захисту інвестицій в Україні. *Правова позиція*. 2020. № 2 (27). С. 66-73. URL:

<https://legalposition.umsf.in.ua/archive/2020/2/13.pdf> (дата звернення: 12.04.2024).

13. Хрімлі О. Г. Способи захисту прав інвесторів: теоритичні та практичні питання. *Шостий апеляційний адміністративний суд: вебсайт*. URL: <https://baas.gov.ua/ua/proekty/articles/h/1504-sposobi-zakhistu-prav-investoriv-teoritichni-ta-praktichni-pitannya.html> (дата звернення: 11.05.2024).

14. Про інвестиційну діяльність (зі змінами та доповненнями): Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 47. Ст. 646. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> (дата звернення: 16.04.2024).

15. Міжнародні договори України. Угоди про сприяння та захист інвестицій. *Міністерство економічного розвитку і торгівлі. України Державна підтримка українського експорту*. URL: http://ukrexport.gov.ua/ukr/zakon_v_sferi_zed/ukr/1003.html (дата звернення: 16.05.2024).

16. Bilateral Investment Treaties. *The Office of the United States Trade Representative: вебсайт*. URL: <https://ustr.gov/trade-agreements/bilateral-investment-treaties> (дата звернення: 13.04.2024).

17. Про захист іноземних інвестицій на Україні: Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 46. Ст. 616. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1540%D0%B0-12#Text> (дата звернення: 05.03.2024).

18. Про режим іноземного інвестування: Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 19. Ст. 80. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 11.04.2024).

19. Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для забезпечення державної підтримки реалізації інвестиційних проектів із значними інвестиціями: Постанова КМУ від 26

квітня 2024 р. № 468. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/468-2024-%D0%BF#Text> (дата звернення: 06.04.2024).

20. Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень: Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 11. Ст. 140. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1255-15#Text> (дата звернення: 06.04.2024).

References

1. Fishchuk N., Prychepa H. Suchasnyi stan ta tendentsii priamoho investuvannia v ekonomiku Ukrainy. Oblik i finansy APK: osvithii portal. 2019. URL: <https://magazine.faaf.org.ua/suchasnyi-stan-ta-tendencii-priamogo-investuvannya-v-ekonomiku-ukraini.html> (date of access: 26.05.2024).

2. Svitlychna Yu. Pravovy zakhyt inozemnoho investuvannia yak skladova zabezpechennia pravoporiadku v Ukraini. Pidhotovka okhorontsiv pravoporiadku v Kharkovi (1917–2017 rr.). Kharkiv, 2017. S. 15-19. URL: https://univd.edu.ua/general/publishing/konf/25_11_2017/pdf/1.pdf (date of access: 06.05.2024).

3. Zeldina O. Pravovi mozhyvosti zakhytu prav investoriv po Hospodarskomu kodeksu Ukrainy. *Pidpryemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. 2008. № 12. S. 60-63.

4. Khrimli O. Derzhavni harantii yak sposib zakhytu prav investoriv. *Pidpryemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. 2016. № 2. S. 60-65. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2016/02/12.pdf> (date of access: 06.05.2024).

5. Kovalchuk V. Investytsiini dohovory za chynnym zakonodavstvom Ukrainy: mahisterska robota za spetsialnistiu: 8.03040101 – Pravoznavstvo. Ternopil: Ternopilskyi natsionalnyi ekonomichnyi universytet, 2017. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/jspui/bitstream/316497/16491/1/%D0%9A%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D1%87%D1%83%D0%BA%20%D0%9C.%D0%9E..pdf> (date of access: 06.06.2024).

6. Meyer K. E., Estrin S. Investment Strategies in Emerging Markets: An Introduction to the Research Project. Investment Strategies in Emerging Markets. 26 p. URL: <https://assets.publishing.service.gov.uk/media/57a08ccaed915d3cfd0015fc/drc18.pdf> (date of access: 15.06.2024).

7. Chen Y. Administrative Procedures and Investment Climate in Post-Soviet States. Journal of Post-Soviet Studies. 2023. Vol. 12, No. 3. P. 45-67.

8. Viina – ne pereshkoda. Investytsii v Ukrainu zrostaiut, ale dlia vidnovlennia zamalo. Shcho treba zrobyty vladi? Ekonomichna pravda. 2024. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2024/04/25/712862/> (date of access: 12.04.2024).

9. Pro derzhavnu pidtryмку investytsiinykh proektiv iz znachnymy investytsiiamy v Ukraini: Zakon Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1116-20#Text> (date of access: 12.06.2024).

10. Pro administratyvnu protseduru: Zakon Ukrainy. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2023. № 15. St. 50. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20#Text> (date of access: 12.06.2024).

11. Tymoshchuk V., Boiko I., Shkolyk A., Shkolnyi Ye. Zakon «Pro administratyvnu protseduru»: zahalni prozori pravyla vzaiemodii mizh derzhavoiu ta hromadianamy y biznesom: posibnyk dlia publichnykh sluzhbovtziv. Kyiv, 2022. 74 s. URL: https://api.par.in.ua/uploads/progress_report/file_uk/30/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D0%97%D0%90%D0%9F_2022.pdf (date of access: 11.05.2024).

12. Fesenko O. M. Pryntsypy administratyvno-pravovoho zakhystu investytsii v Ukraini. Pravova pozytsiia. 2020. № 2 (27). S. 66-73. URL: <https://legalposition.umsf.in.ua/archive/2020/2/13.pdf> (date of access: 12.04.2024).

13. Khrimli O. H. Sposoby zakhystu prav investoriv: teorytychni ta praktychni pytannia. Shostyi apeliatsiinyi administratyvnyi sud: vebсайт. URL: <https://6aas.gov.ua/ua/proekty/articles/h/1504-sposobi-zakhystu-prav-investoriv-teoritichni-ta-praktichni-pitannya.html> (date of access: 11.05.2024).

14. Pro investytsiinu diialnist (zi zminamy ta dopovnenniamy): Zakon Ukrainy. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 1991. № 47. St. 646. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> (date of access: 16.04.2024).

15. Mizhnarodni dohovory Ukrainy. Uhody pro spriyannia ta zakhyst investytsii. Ministerstvo ekonomichnoho rozvytku i torhivli. Ukrainy Derzhavna pidtrymka ukrainskoho eksportu. URL: http://ukrexport.gov.ua/ukr/zakon_v_sferi_zed/ukr/1003.html (date of access: 16.05.2024).

16. Bilateral Investment Treaties. The Office of the United States Trade Representative: vebсайт. URL: <https://ustr.gov/trade-agreements/bilateral-investment-treaties> (date of access: 13.04.2024).

17. Pro zakhyst inozemnykh investytsii na Ukraini: Zakon Ukrainy. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 1991. № 46. St. 616. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1540%D0%B0-12#Text> (date of access: 05.03.2024).

18. Pro rezhy m inozemnoho investuvannia: Zakon Ukrainy. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy., 1996. № 19. St. 80. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80#Text> (date of access: 11.04.2024).

19. Pro zatverdzhennia Poriadku vykorystannia koshtiv, peredbachenykh u derzhavnomu biudzheti dlia zabezpechennia derzhavnoi pidtrymky realizatsii investytsiinykh proektiv iz znachnymy investytsiiamy: Postanova KМУ vid 26 kvitnia 2024 r. № 468. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/468-2024-%D0%BF#Text> (date of access: 06.04.2024).

20. Pro zabezpechennia vymoh kredytoriv ta reiestratsiiu obtiazhen: Zakon Ukrainy. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2004. № 11. St. 140. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1255-15#Text> (date of access: 06.04.2024).